

Sørine og søn En klog kone og hendes arvtager

Af BRITTA BJERRE
FOTO: BRITT LINDEMANN

Sørine Kronborg Andersen og sønnen Carsten tilhører Danmarks ældste naturlæge-slægt, der i lige linje har virket som kloge koner eller kloge mænd siden 1730. Sørines far, kaldet Bratbjergmanden, blev i sin tid smidt i fængsel for kvak-salveri, men blev en folkehelt, man lavede spillefilm om.

Tranum, en bitte by ved Jammerbugtens forblæste runding, er kendt af folk fra nær og fjern. For det er her, den *kloge kone* bor.

Navnet er Sørine Kronborg Andersen. Men hun kendes lige så godt uden. Da postvæsenet fik et brev fra Norge, hvorpå der bare stod »Til den kloge kone i Jylland«, blev det afleveret hos rette modtager: Sørine i Tranum.

Sørine er 80 år, men hun praktiserer stadig og har bestemt ikke tænkt sig at lægge op lige med det samme. – Jeg bliver ved så længe, forstanden er der. Det har jo været mit liv alle dage, siger hun.

I forbindelse med Sørines 80 års fødselsdag i marts blev bogen »Bratbjergmandens datter« udgivet. Bogen er skrevet af SØNDAGs helseekspert, Tabita Wulff, som i

forordet meget rammende skriver om sit første møde med Sørine på en helsemesse i Odense for flere år siden:

»Midt i Fyns Forums heksekedel sad hun på sin stand, stovt og strunk, alvorlig, men med et glimt af humor i øjnene. Omkring hende flokkedes de, helsefanatikere, dem, der bare var nysgerrige, charlatanerne og de moderne naturlægere i hvide kitler, der så

gerne ville ligne doktor Hansen henne om hjørnet.«

Hos Sørine er der ingen store armbevægelser. Ingen unødigt snak. Ingen fanatisme. Her mødes man af et par kloge øjne, et lyttende væsen og en forunderlig ro. Sørine kender skam godt sit værd. Men tale om det ynder hun ikke. Som Sørines far, vel nok Danmarks mest berømte kloge mand, Chr. Jensen Mann, kaldet Bratbjergmanden, sagde: »En skal være sikker i sin sag, men aldrig selvsikker. Jeg har ingen store tanker om mig selv. Så dum er A da ett ...«

Sørines yngste søn, 44-årige Carsten Kronborg, er også en sindig og fæmælt mand, men lun.

side 6 • SØNDAG 17/96

– Vi har alle boet her i området siden 1730. Så der er vist ikke meget sigøjnerblod i vores årer, siger den lune jyd, Carsten Kronborg – her sammen med sin mor, Sørine, på et lille stykke jord, der tilhører hende.

– Bedstefar sagde ikke så meget. Han sagde kun noget, når han blev spurgt. Og det er sådan set udmærket, mumler Carsten Kronborg lidt i skægt og kigger fiffigt over på os to besøgende »køwenhawner«.

Carsten er nyeste skud på stammen af en slægt, der har virket som naturlæger – eller »benbrudslæger« – i hele 266 år. Bemærkelsesværdigt har slægten altid boet og praktiseret på den samme nordjyske egn. Generation efter generation.

Lige fra barn har Carsten interesseret fulgt, når folk kom til hjemmet, forpinte eller bekymrede, og hvad Sørine gjorde ved dem. På samme måde som Sørine lærte af sin far, lærte Carsten af sin mor.

Sørine har fire børn, men kun Carsten er gået slægtens vej. Og sådan har det været op gennem hele slægtens historie. Sørines far var ud af en søskendeflok på 12. Sørine havde 11 søskende. Men kun én fra hver generation har udviklet evnen til at helbrede.

– Hvorfor, det er sådan, er også en gåde for mig, siger Sørine.

Slægtens første kloge mand hed Jacob Christensen og praktiserede fra 1730 til 1769. Han var husmand, men blev kendt for at kunne helbrede eksemmer og brækkede knogler.

Han forstod intuitivt, at naturens urter kunne anvendes til at lindre og læge med. Han fandt faktisk medicinen bag homøopatisk medicin før den tyske læge Samuel Hahnemann, der anses for homøopatiens fader. – Vi var bare ikke kloge nok til at skrive det ned dengang, siger Carsten.

Det skete siden. Og det betyder, at nu, så mange år efter, står Carsten og laver salver og miksturer efter helt samme recept som sine forfædre.

Kvaksalver-dom

Sørine var 10 år, da hendes far af en læge blev anmeldt for kvaksalveri, og to år efter, i 1928, blev idømt en måneds fængsel. Mange mennesker

var oprørte. Der blev lavet indsamlinger til fordel for Bratbjergmanden, protesteret til Kongen, skrevet og talt. Da han blev løsladt, stod der 5.000 mennesker og hyldede ham, og hjemme ventede et hav af journalister og fotografer. Bratbjergmanden var blevet folkehelt. Senere blev der lavet spillefilm om hans liv. Den mest berømte er »Den kloge mand« med tidens store skuespiller, Carl Alstrup, i hovedrollen.

Dommen og dens dønninger fik stor betydning for eftertidens mere lempelige lov omkring naturlægers virke. Myndighederne indså, at hvide kitler kan tage fejl, hvor kloge mænd og koner kan have ret.

Spørger man Sørine og hendes søn, hvad de kan helbrede, svarer de, at det er nemmere at sige, hvad de *ikke* tager sig af: De alvorlige sygdomme som kræft, AIDS og sclerose.

– Folk som os må have en

høj moral. Vi får mange henvendelser fra mennesker, som virkelig er i nød. En mor med et kræftramt barn, for eksempel. Det var nemt at sige: »Lad os prøve. Du skal købe det og det og det.« Men vi siger konsekvent nej. Det har vi altid gjort. Selv om det er svært over for de stakkels mennesker.

I dag sætter Sørine ikke længere benbrud sammen, som hun gjorde, da hun kun 14 år gammel begyndte at hjælpe sin far. Benbrud tager hospitaler sig af i dag. Men Sørine kan sagtens røndnu. Og hun behøver ikke tænde.

– Det skulle ikke tage mig et minut at finde, hvor det er galt, siger hun med faglig stolthed.

Sørines kæphest

'90ernes danskere kommer til Sørine med skavanker som f.eks. hudlidelser, eksem, vorter og migræne. Især hudlidelser er udbredt. Og det får Sørine til at lukke sin eneste kæphest ud af stalden:

– Hold op med at ryge, insisterer hun. Fanatisk er hun ikke. Hun kan selv godt lide god mad og en dram til. Men ryge, dét kunne hun aldrig drømme om.

I bogen »Bratbjergmandens datter« kan man læse mange kloge citater, som Sørine har samlet. Et af dem lyder sådan: »Når man er syg, er der kun én ting i vejen. Når man er rask, så er der mange ting i vejen.«

Sørine og Carsten har et udmærket forhold til det etablerede sundhedssystem, og de behandler aldrig, før folk har været hos læge. – Vi går da selv til læge, siger Sørine, som også har haft læger blandt sine patienter. Men da vi spørger, om lægerne ikke kunne lære noget af landets kloge koner og mænd, siger Sørine bestemt: – Jo, men det vil de ikke!

Sørines slægt har været nøjsomme folk, der aldrig har hjulpet for egen vindings skyld. Slægtens mænd har altid haft arbejde med sin alder. Enten som landmænd eller smede. Sørines far var landmand. Sørine husker, hvordan han indimellem lagde en femkrone, når han gik efter at have hjulpet en fattig familie. Indtil for 10 år siden sagde Sørine også gerne: »Betal, som I synes.« Men i dag har hun trods alt en fast tæst.

Sørine mødte den store kærlighed, Niels Kronborg Andersen, i 1936 – »lykkens år«, som hun siger – og blev gift med ham i 1938 i Tranum Kirke. Han var landmand, men måtte sælge under krigen og fik senere arbejdet et cementstøberi op, som sønnen Carsten gik ind i.

I Godheden fandt Sørine »godheden selv«, og en mand, der støttede sin kone i, at hun skulle gøre nytte af sine uforklarlige evner.

– Jeg kunne jo lige så nemt have truffet én, som slet ikke ville acceptere det, siger Sørine og antyder, at det ikke altid har været lige let at være del af en alternativt verden, som er blevet forfulgt, og hvor man risikerer at blive slået i hartkorn med fidusmagere.

For fire år siden mistede Sørine sin mand. I den svære tid derefter har det hjulpet, at så mange mennesker ved, hvor den *kloge kone* bor og har brug for hende.

Hvordan fremtiden bliver for Danmarks ældste naturlægeslægt, kan end ikke den kloge kone svare på. Sørine har otte børnebørn. En af dem er Carstens datter på 13. Lige nu vil hun være dyrlæge. – Men om hun bliver næste led i en slægt af naturlæger, det taler vi ikke om, siger far Carsten. Hvorefter farmeren, lidt stolt, siger: – Men hun har da skrevet en skolestil om hele min slægt ...